

Élelmiszerek kettős minőségének vizsgálata – projekt összefoglaló –

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal a vásárlók védelme érdekében indította el az élelmiszerek kettős minőségével kapcsolatos vizsgálatait az elmúlt években. E munkához 2018-ban az Európai Bizottság is hozzájárult az Európai Unió fogyasztóvédelmi szervezetének (CHAFEA) támogatásán keresztül. Az eredmények számos tapasztalatot, következtetést és tanulságot vontak maguk után.

Projekt alapadatok

- Projekt időtartama: 3 év (2018-2021)
- Összehasonlított termékek száma: 117 (39 termékpáros és 78 termékhármás)
- Termékek beszerzésének helye: Ausztria, Magyarország, Németország

Projekt célja

A projekt élelmiszerek kettős minőségét vizsgáló munkacsoportjának fő feladata volt a jelenség elemzése, és ajánlások megfogalmazása a jogi szabályozás megteremtéséhez

Eredmények

A termékek közötti lényeges eltérés a vizsgálat alá vont termékek 25,6%-ánál igazolódott, beleértve az objektív oknak minősülő eseteket is (pl. eltérő nemzeti szabályozás).

5 lépéses vizsgálatsorozat

1. Termékkiválasztás

A munkafolyamat során a szakemberek a korábbi hazai eredményekre, az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (JRC) szempontjaira és a vásárlói igényekre fókuszáltak.

A 117 termék 12 termék kategóriába sorolható:

1. tej és tejtermékek (joghurt, vaj)
2. hús és húsipari termékek (felvágottak, tonhal)
3. gabona- és sütőipari termékek (gabonapelyhek, müzlik, tészták)
4. édesipari termékek (csoki, rágó, nápolyi, jégkrém)
5. üdítők (gyümölcslé, szénsavas üdítők)
6. tartósítóipari termékek (hőkezeléssel tartósított termékek: konzervek, szósok)
7. élvezeti cikkek (kávé, tea, kakaó)
8. snackek (chips, keksz)
9. alkoholos italok (sör, keserű likőr)
10. gyorsfagyasztott termékek (halrúd, pizza)
11. zsiradékok (margarin, olajok)
12. speciális élelmiszerek (szójaital, tápszer)

A vizsgálati körbe a világmárkák mellett hazai előállítású élelmiszerek és kereskedelmi üzletláncok sajátmárkás termékei is bekerültek.

A termékkiválasztás a projekt első félévében zajlott.

2. Mintavétel

Mintavétel két alkalommal történt. 2019 májusában (a jelölések összehasonlítása céljából) és 2020 júliusában (laboratóriumi vizsgálatok céljából).

3. Jelölések vizsgálata

2019 júniusától a projekt részeként komplex jelölés összehasonlítást végeztek a Nébih szakértői: beleértve a főlátómező, a csomagolás, az összetevők, a tápértéktáblázat és különböző egyéb feliratok vizsgálatát.

4. Kapcsolatfelvétel és nyilatkoztatás

A Nébih a vizsgálat során tapasztalt eltérésekről tájékoztatta az érintett vállalkozásokat, egyúttal kérte azok magyarázatát. Ilyen irányú kapcsolatfelvétel 40 vállalkozással történt. A forgalmazók és előállítók közül 38 együttműködő volt, 2 forgalmazótól azonban nem érkezett válasz. A hivatal szakemberei a projekt ideje alatt több alkalommal egyeztettek a Magyar Márkaszövetséggel és a Felelős Élelmiszergyártók Szövetségével (FÉSZ), valamint az Országos Kereskedelmi Szövetség (OKSZ) illetékeseivel is.

5. Laboratóriumi vizsgálatok

Az érzékszervi és a műszeres analitikai vizsgálatok 2020 augusztusában kezdődtek, és 28 termék esetében végzett a hivatal érzékszervi összehasonlítható vizsgálatot. Az érzékszervi vizsgálatok háromszögpróba, majd páros összehasonlító szabványos módszerrel történtek a Nébih laboratóriumaiban.

„Frissen” mintázott termékeket vizsgáltak, figyelve a megfelelő szállítási, tárolási körülményekre és a fogyaszthatósági/minőségmegőrzési/gyártási idők minél szűkebb intervallumára. 11 termék esetében műszeres analitikai vizsgálat is történt a Nébih laboratóriumaiban. Összesen 1166 mérési eredmény született.

6. Eredmények értékelése és összefoglalása

Tapasztalatok, következtetések és jövőkép – A Nébih jövőbeni tervei 7 pontban

1. Útmutató készítése

Az útmutató összeállításával a hivatal a vállalkozások számára kíván segítséget nyújtani a jövőben, hogy mely formában tudják megfelelően és jogszerű módon követni a termékek előállításának és forgalmazásának a helyes gyakorlatát.

2. Tájékoztatási forma elfogadása

A Nébih kezdeményezi annak egyeztetését, hogy egy termék eltérő minőségű gyártásáról a fogyasztók tájékoztatása milyen formában történjen és erre milyen megoldási lehetőségek vannak/lehetnek.

3. Megalapozottság tisztázása

Tisztázni szükséges azt is, hogy a sokak által hivatkozott fogyasztói preferencia mely formában fogadható el objektív okként.

4. Hazai hatóságok közötti egyeztetés kezdeményezése

A Nébih kezdeményezi a hazai hatóságok közötti egyeztetést is, fontos ugyanis, hogy a felelős vállalkozások kielégítő, harmonizált ellenőrzési rendszerben tudjanak a hatósági vizsgálatok elé állni a „kettős minőség” kérdésében.

5. Mit kíván a magyar vásárló?

A Nébih felmérés indítását tervezi arra vonatkozóan, hogy a magyar vásárlók hogyan látják az élelmiszerek kettős minőségének tárgykörét és mely módon lennének elégedettek e kérdés kezelésével.

6. Eredmények megosztása az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjával (JRC)

Az elért eredményeket a Nébih megosztja a Bizottság e kérdésben illetékes szervezetével.

7. Tagállamok közötti egyeztetés

A kettős minőség kérdésköre – a vizsgálati tapasztalatok és főként a megoldási javaslatok – tagállami szinten is egyeztetésre érdemes a jövőben.